

עורך משנה, כיתוב: יושעיהו לביא

העורך הראשי: אורי אבנרי ראש המערכת: שלום כהן

עורך משנה, תבנית: אורי סלע

הצלם הראשי: דן ברנע

חברי המערכת:

ראש מערכת ליבת: ראש מערכת חיפה: אורי דן

הכתב הראשי: עמנואל פרת

מנהל מעבדה: דוד טחינן

עורך דפוס: משה אור

מנהל המנהלה: שלמה הררי

השבועון המצויר לאיפורמסציה

ר"ח נליסקון 8 תל-אביב (ליד תיאטרון "א ה ל") מעון המכרמים: "עולמס" ת. ד. 136, טל. 28785 מו"ל: העולם הזה בע"מ דפוס: ישראל בע"מ. ת"א על-יד נשר רידינג.

אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות, מלבד עבור מודעות המפרסמות תחת "כותרת", "דו"ח לצרכן", "המוכנות עליידי חברי ה"מערכת" ונבדקות עליידי.

עליה יצא

אחת החוויות העמוקות ביותר בחיי קשר רה לקולו של אדם. היה זה קול עמוק מאד, שנחרט עמוק בזכרוני. "זמניו כשהייתי בן 17, איש הארצי הצבאי וולאדי בעל וילך של שנתיים וחצי. לפניו עמד הפילוג. כונסני בניתוספר הילי, תל-אביב. כדי לשמוע את דבריו של מפקד המחוז, הצטרפתי ליוצרי לא ראיתי את ג'ני בשעת הואום, לא להגיו ולי אחרי.

השבוע, כפי ידע 13 שנה, זכיתי סקטיף לראות את האיש. דוב חייכמי, שהיה אז מכוונה אהרונצ'יק, סיפר לי שורה של פרטים נוספים על פרשת חייו של דוד רזי אל, אותה תיארתי לפני שבועיים בהעולם הזה.

חייכמי הסכים עצמו בשלוש הנחות יסודיות: היה הבדל עמוק בין אצ"ל של רזי אל לבין אצ"ל של בגין; רויאל ושטרן היו מאוחדים ביחסם לתנועה הרביזיוניסטית (אייקבלת מרות) ולז'בוטינסקי (קבלת מרות רעיונית לבד); רויאל היה חילי סדיה, לי עומת שטרן, שהיה מהפכן פוליטי.

אולם חייכמן ביקשני לתקן שורה של עובדות, שהיו, לדעתו, מוטעות באמרי. הנה העובדות המתקנות:

היוצר האמיתי של הארגון העצמאי היה משה רוזנברג. אחרי תליית בריינסקי ה"גיה מיברק מז'בוטינסקי, חתום בשם "מגול" סוף, שנתן את הפקודה לפעולות. מיפקדת הארגון שלחה את רוזנברג לקפריסין, להלכה כדי למנוע את מעצרו. אולם למעשה היה זה אינטריגה כדי להרחיק את האיש שנראה כמפריע לפעולות. היה זה בלתי-הוגן כלפי רוזנברג.

כל חברי המיפקדה היו בעלי תוארים של "סרנים". רויאל נתמנה "אלוף" רק אחרי מותו. האיש השני בחשיבותו במיפקדה, אחרי רויאל, היה חנוך סטרליץ. יאיר הפך לאיש השני רק בשעת המעצר של המיפקדה, ערב הפילוג.

במעצר פיתח יאיר את התיאוריה כי הנאצים יצנחו במלחמה. הוא הסכים לסיים את "שטח-המחיה הגרמני", שמח ממש על כל אגיה בריטית שטבעה. תכניתו הייתה לתוך מוכן בציר הפאשיסטי, כשם שגילי תמך על בריטניה נגד התורכים. הוא חשב להציל על ידי כך את הישוב במקרה של נצחון נאצי. במקרה של נצחון בריטי לא היה זה מויק לאיש, לדעתו, מאחר שהאצ"ל היה מעוט שמעשיו לא חייבו את הרוב.

מכתבים

רויאל ואצ"ל

המאמר על דוד רויאל (העולם הזה 867) מעניין מאד. יש בו הרבה פרטים שלא היו ידועים עד כה. דומני, כי המאמר הזה מתקרב לאמת יותר מאשר כל מה שכתב על רויאל עד כה. אך יש במאמר כמה עובדות שאינן מאוממות למציאות: (1) לדוד רויאל לא היה כל קשר להנהגה הלאומית, אותה הקימות בשנת 1929 לאחר שי פרשתו מהנהגה הכללית, בה התחילו הרדיפות על הבית-רבים. (2) לדוד רויאל לא היה כל קשר ליסוד הארגון הצבאי הלאומי שהוא שם נדרש להנהגה הלאומית. (3) עד 1937 היו גם דוד רויאל וגם אברהם שטרן צעירים ונחמילים חתם פקודתו של משה רוזנברג. הם לא הצטיינו בשום דבר ויזא מהרנלי.

ירמיהו הלפרין, תל-אביב

עוד לפני מלחמת-העולם הביאו סוכני האינטליגנציה הבריטי הצעת-הסכם, "איטלקית" לאצ"ל. לפי הצעה זו הסכים אצ"ל לשלטון איטלקי בארץ, למרות מתן עצמאות לישוב תחת חסות מוסיליני. בזמן המעצר המשיך יאיר לנהל מ"מ זה, והיה מוכן לחתום על הסכם בשמו המלא. רויאל, לעומת זאת, הסכים רק לחתום בשמו המחתרתי ("ב"ח"). הוא היה מוכן לקבל נשק מן האיטלקים, אך לא לקבוע על עצמו התחייבות פוליטית.

אחרי שיחרור יאיר וחבריו, התפטר רויאל מתפקידו, ומשך כמה שבועות שלט יאיר למעשה על הארגון השלם. לפתע, תחת לחץ המפלגה, חזר בו רויאל ודרש לסלק את יאיר. רק אז פרץ הפילוג. כשכל חברי המיפקדה הלכו עם יאיר.

כעבור כמה חודשים, כשהתבשל ה"הסכם המדומה עם האיטלקים, וכשפוצץ יאיר בכוחה מ"מ לאיחוד האירגונים מחדש, פרש חייכמן מארגונו של יאיר, חזר לרויאל. ה"מיפקדה החדשה (רויאל-חייכמן-לובינסקי) הולחטה להתנגד לגיוס לצבא הבריטי. לפתע נודע כי רויאל נתן הוראה לגייס כמה אנשי שים לצבא. הדבר גרם לפילוג נוסף.

מפקדי הארגון כונסו לשיבה בבית הכחול, תל-אביב. שם התפטר רויאל שנית. הכנס רצה למנות את חייכמן לראש הארגון, אולם חייכמן סירב אחרי שהכנס לא אישר את הרכב המיפקדה שהציע. אז פרש חייכמן ורוב מפקדי תל-אביב מן הארגון.

אחרי כן באה תקופת בנינים, כשלא רויאל ולא חייכמן נמצאו באירגון. בתקופה זו פנה רויאל אל חייכמן, ביקשו להשתתף עמו פעולה חד-פעמית: לפוצץ את אג"ת המפעילים פטריה שהגיעה לחיפה, ושהאג"ת גלים אימץ שלחה למאורצ'יוס. חייכמן הסכים. כשהשניים היו בדרך לחיפה, בשאתם את הפצצה, נודע להם כי ההנהגה כבר פוצצה את הספינה.

ערב מותו התקרב רויאל שוב בארגון אך הוא לא התמנה רשמית למפקדו. באופן רשמי לא היה, אפוא חבר אצ"ל כשנהרג.

הסברו של חייכמן לעובדה שרויאל עצמו הצטרף לפעולה בעיראק, כלל כי צר רך: רויאל נפגע קשה על-ידי אשמות יאיר כאלו נכנע לאנגלים שעה ששותרר ממעצר, ר"ו רצה להוכיח במעשה גבורה אישית את אומץ-רוחו. הוא שילם בחייו.

שיתן אוכל כזה. וכן אני רואה שעושים טיולים לעתים תכופות ואפילו תזמורת כבר הביאו שמה כמה פעמים. וכן השתתפתי בהצגות שעשו הניכר המוסר וכל שבת מתחלקים שמה ממתיקים וכדומה... ורק האהשמה שהיכו את הילד אפרים בראפרים. כפי שהקרתו, הילד הוא ילד הולה, חולני ו עקשן וזה היה מורה יוצא מן הכלל...

כפי שאני זוכר בזמן שהייתי ילד ולמדתי בבית-הספר בחיפה, פעם לא שמעתי למורה ונתן לי סטירה שנתנה לי נפוח הלחי שבוע ימים ולא עלה על דעת מישהו לעשות מזה האשמה על כל בית-הספר.

ישראל אריאלי, ירושלים

קראתי שהמרדכיב הטובים ביותר הוכרוו לה"ת פטר. כפי שהכרתי אותם (הרגשתי אותם על נכי) אפשר לומר אותם רק נבזים וסדיסטים וחבל שעדיין לא פיטרו את כולם.

עזרא חנוך, תל-אביב

כאחד שנאלץ היה לראבנוו לכלות את מיטב שנות ילדותו ונעוריו בבית היתומים דיסקין ו אשר לא ניתק קשריו עם המוסד שבו חי משך 12 שנה א לאחר שעזבו הודעותי לקרוא את הכתבה והחלטתי לבקר במוסד כדי לעמוד מר קרוב על המתרחש בו כיום. אני מתחרט על כיקורי זה למרות שעלה לי כיום עבודה; בי מוסד הלה התקרמות נודדה בכל המובנים הן כנקיון הן ביחס ובדאגה לחנוכים הן ברמת ה"לימודים..."

את מנהל המוסד, הרב אברהם יצחק רוטשטיין, אני מכיר אישית. אך ארשה לעצמי לצטט את דברי אחד ממפקחי החינוך שאמר לי: "יש להתפלל כיצד איש אחד יכול לחולל מהפכה כה גדולה בזמן כה קצר במוסד עובד כזה. הוא צריך לשמש דוגמה של מנהל למופת ואילו השקפמותו (הדתיות) הקוגניטיוו הו צריכים להשיג אילו ליתר המוסדות העובדים אמנם הוא משיג תוצאות אלה המוסד למסד הו קיצוני, אך יש להתחשב בעובדה שוה עומד בהתאם למנסותו והשקפמותו של מייסד המוסד הרב יהושע לייב דיסקין."

א. כהן, תל-אביב

מדוע אין מתעניינים באחראים לדבר ופותרים כפעולה לחיסול המשטר במוסד דיסקין? מדוע שותק משרד החינוך, ואין פוצה פה ואין אומר כלום?

יונה סוקולובסקי, ירושלים

אל תצפה ל...

מדור תצפית הודיע כי אני עומד לפרוש מה"נירוסלם פוסט וכי יש בדעתי להקים פעילות לקטנואות (העולם הזה 868). אין בדעתי לפרוש מהתקן ואני מתנגד, בשלב זה, לפעולות לעתיד נאות, אם הכוונה לצמד של מלאכת העתונאות. מאידך, דונל אני מוזמן בקריתו של סטודיה ב"אוגניב" להקים עיתון לתורות העתונות בכל השנות כולל עברית ואירוש, אבל ללא קשר כל שהוא אתי.

גרשון אגרון, ירושלים

עגילים או אמביציה?

כדאי שאיננועם איש דגניה (העולם הזה 869) ידע כי הזמנתי לדגניה עליידי חבר חשוב (ועדיין) של מרכז מפא"י שידע היטב מה ט"ר של "בעיית מביאבת וסנימית במפא"י". יתר-על-כן אותו מנהיג, היודע-כל-עליו מה זה עתונאי, בוודאי לא תאר לעצמו כי אקשה ממה עתונאי צריך להיות, אלא שיש לו ענינים ציוריים לאוזני אמת. הוא ידע כי אינני חבר קיבוץ וכי, עצם הענותי להזמנתו באה לידי פטרסם ברכים את מה שניעתי לאוזני כאתו מעמד.

שיחקו של אותו מנהיג במאהו כלפי מה שארע אתי בדגניה מוכרת בעד עצמה. אני מקווה שמרכז מפא"י יסיק מסקנות מהתנהגותו כי אתי זה אין שום כחנות שלמהרת היום או בחודשים הבאים לא יפול קרבן אחר ועיתונאי אחר על מוכה האמביציות של אותו אדם.

זאב אלתר, רמת-גן

סיכון מקצועי

רשימתכם על תחרות ההתאבקות של רפאל ה"י פרוץ (העולם הזה 869) הייתה מצוינת. אני רק מיעץ לאדם שכזה אהיה ליוזר בשבוע הקרוב מהתקרב לקרבנות ההמור שלו. או שילמד ב"עצמו" (הטוסיכ"סיכולתר").

ישראל גרין, תל-אביב

האגדה על רב הקורא השבור

אגדה עצובה נספרה, על עתון שהושמץ בלי-חשך.

כי מדפים בחורות הוא על שער, את טוהר הנוער ירצה! העתון זאת קרא מלא-פחד, ולקול מטיפים הוא שמע: במקום בחורות עם תכונות, צילם הוא כובה ערומה.

אסתר מיליקנסקי, תל-אביב הקוראה מיליקנסקי טועה קצת, מוטב ש"חזע זאת מיד: בחורות לבושות ללא דופי, גם מהן לא נניח ה"ד."

זנבות כאלוניים

כשבאה תנועת הצופים לחונ את הנה מוצאים חברי התנועה המאוחרת והשומר הצעיר הורמות נאה לרברי בעל וסיליו (מכתבי קוראים העולם הזה 868). השמעו החברים הקירים, חובבי ההש"מ צפה, על אותם, זנבות כאלוניים" שהקימו את גונן ומל? ועל תל-ציר, שמעתי?

יעקב העליון, תל-אביב

מניין להכר השומר הצעיר שאפילו לא מצא עוז בנפשו לחתום בשמו המלא שתנועת הצופים בארץ אינה תנועה חלופית? אמנם זה נכון ש"תנועת השומר הצעיר יותר גדולה הן במספר החברים והן בתמיכה שהיא מקבלת, אולם זה רק משום שנתנוע זו אוספת את כל הדרהדים והתינוקות שברחוב ודוחפת אותם לכל מעמד לעשות רושם. האם השוהה פעם אותו חבר זכבר את צורת הליכת המוני הפשפשים הללו לצורת הליכה של קבוצת צופים?

ירום קטנר, חיפה

קצר וחביב

רציית להביע את תמהוני שהקרא ז. שנוק פרצקו (העולם הזה 869) אינו מחליף שם משפחתו לשם עברי קצר וחביב, כנון שו או קו, שהן שתי האותיות הראשונות או האחרונות של שמו הנכבד. (אפשר לבחור גם מהאמצע: פר או רץ).

חנן גולדנרט, חולון הצעות העולם הזה לשינוי שמו של הקורא גולדנרט: זל, גר או דג.

תחרות מוסיקאית

הופעתו לקרא כליאו האופרה דויד מאת דרויס מיו (העולם הזה 868) בוצעה במסגרת הספטיבל הבינלאומי למוסיקה בתזמנו ואף הייתה נקודת השיא של הספטיבל הזה. היני להפנות, לכך, את תשומת לב העולם הזה לנקודות הבאות:

לקומפוזיטור דרויס מיו (הוא הופיע בחיפה כלל) לא הייתה כל שייכות לפסטיבל שהתקיים בחיפה.

האופרה דויד בוצעה על-ידי המרכז העולמי למוסיקה יהודית בירושלים. בשיתוף עם איגוד הקומפוזיטורים בישראל, המרכז לתיירות ואיגוד בניני האומה.

האופרה בוצעה במסגרת החודש למוסיקה יהודית כמאורע המרכזי של חודש זה.

מרק לברי

יו"ר המרכז העולמי למוסיקה יהודית ירושלים

דעה אמריקאית

הרפורמטאניה על העברת עצמותיו של הארון רוטשילד ארצה (העולם הזה 860) מלאה תלתי צעות על השבון הרב לייסנר ששימש כיועץ הדת בהלווייה והתחשק לו להניח תהילים. משונה מאד שבמקם הלויה בבית הקברות לא יישה מפקד איייה ישראלי לרב להיות בין המומנים באה יתן לו פקודות כמה תהילים להניח.

כאן, בארצות-הברית, אני עוד ברעה שבמקם צבאי צריך לסקה על פעולות צבאיות, אבל כשפקד דתי ונתונים לפקד לאנשי הדת ואין זה מסריע חילולה להתקדמותה של הביביליזציה בארצות-הברית.

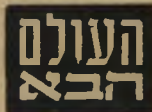
א. פאלאגן, ניו-יורק

דו"ח לקורא

קראתי בעניין את הרוי"ח לצרכן על חברת פלם (העולם הזה 867). בכל זאת הייתי רוצה לדעת כמה דו"ח כזה שונה ממודעה רגילה, מלבד, צורת ההנשה המניינת יותר?

הדו"ח לצרכן הוא מודעה שמלבד צדה המסחרת יש בה ענין ציבורי מסויים. עובר שהודיעה המערכת (העולם הזה 866) עובר חוזר זה את יויה, בניגוד למודעות הרגילות שלתוכנן אין המערכת מקבלת אחריות.

בצו מיוחד של היועץ המשפטי. (נספח לסעיף 2: רשימת מאכלים אוי בים כוללת קבאב, קאבאר, פלאפל, ספאגטי, שניצל וינאי וקפה ערבי). 3. השמיץ אדם אישיות רמת-מעלה ב"מדינה ייודיתית, דינו מאסר עולם. או לם לא ייענש אדם לפי סעיף זה אם מתח ביקורת על מישחקם של מארילין מונרו, גריגורי פאק, סילבאנה. מאנגנו, דני קיי ואסתר ויליאמס אם הוכח שלא התכוון לפגוע בכבודם, אלא להיטיב את מישח קם לבד. 4. ארגון עוין הוא כל ארגון שהיו עץ המשפטי לא הכריזו עליו כעל ארגון בלתי-רעיוני. יוצאים מכלל זה גני ילדים יחידות צה"ל וארגון אמרות עובדות. החמשישר היה היה שר לא-טיפש, שטען: "חוק נורא הוא? מה יש? ממשלתנו, מפא"י, — זאת תדעו, בוודאי — הן ממילא בו לא תשתמשו!"

השבועון המצויר לאיפורמסציה

הצעת תיקון לחוק העכירות נגד המדינה

נישק אדם צעירה, ולא הוכיח כי צעיר רח זו לא נושקה קודם לכן על-ידי אדם שיש יסוד לחשוד בו כי התכוון לעבור עברה נגד המדינה — יהיה דינו מאסר עולם, ולא פחות מעונש מוות. לצורך סעיף זה "צעירה" משמעו: כל אשה, רחקה, אלמנה, גרושה, נשואה או בלוזנית, מגיל 13 עד גיל 49. 2. הזמין אדם מאכל שהומצא במדינה ששר הבטחון הכריז עליה כעל מדינה אויבת, דינו מעצר מניהלי לתקופה שלא תעלה על 20 שנה, הפריט הצעיר יקבע